

1. MIANOWAĆ (361) *vb impf i pf*

impf (203), *pf* (81), *impf a. pf* (77); *impf* [*praes* (120), *inf* (57), *part praes act* (35), *fut* (11), *praet* (9), *con* (3)] *PatKaz III*, *Murm*, *RejPs* (2), *Diar* 57, 58 [2 r.], 222v, *GliczKsiąż*, *LubPs*, *KrowObr* (2), *Leop*, *BielKron* 8, 28, 37v, 118, 132v, 139, 232, 258, 264v, 336v, 406, 457v, *GrzegRóżn* (3), *Mącz* 249c [2 r.], *OrzQuin* 14v, *SienLek* 100v, 195, *Vuu2* [2 r.], *Vuu2v*, *RejAp* 17, 51v [5 r.], 83v, 95, 111v, *RejPos* 16, 76v, 110, 124, 147, 147v, 150, 158v, 159, 164v, 194, 200v, 217v, 229v, 231v, 235, 239, 253v, 262, 263, 263v, 267, 285v, 293, 298v, 299v [2 r.], [308]v [3 r.], 318, [323], 341, *Ooo3v*, *KuczbKat* (3), *BielSpr* 29v, *CzechRozm* (9), *ModrzBaz* 2, 18v, *SkarJedn* (4), *Oczko* 4, *KochPs*, *SkarŻyw* 91, [282], *StryjKron* 11, 26, 31, 130, 457, *CzechEp* 86, 94, 136, 371, *NiemObr* 112, *KochFr* 11, 38, *KochDz*, *KochPhaen* 9, 20, *WerGość*, *WerKaz*, *ArtKanc*, *Calep* 83a, 153a, 305b, 527a, 702b [2 r.], 709b, *KochCz* Bv, B2, *GrabowSet*, *WujNT* (6), *WysKaz*, *SarnStat* 414, 444, 612, 784, 1072, *SiebRozmyśl*, *SkarKaz* (4), *VotSzl*, *CiekPotr* (3) oraz wszystkie użycia *fut* złożonego i *part praes act*, a także *całe* znaczą. **4.e.**; *pf* [*praet* (35), *inf* (27), *praes w funkcji fut* (8), *con* (6), *part praet act* (2), *con praet* (1), *imp* (1), *plusq* (1)] *MetrKor*, *LibLeg* 9/52v, 11/21, 82v, *FalZioł*, *BielŻyw*, *ComCrac*, *RejKup* (2), *HistAl*, *KromRozm I Lv*, *Diar* 22, 41 [2 r.], 63, 77, 90, *GroicPorz*, *UstPraw*, *RejZwierz* (2), *BielKron* 1, 16, 57, 287v, 434v, 465v, *Mącz* 180c, *OrzQuin* 14v, *SienLek* 195, *Vuu2*, *RejAp* 77v, 104, *GórnDworz* O5, O6v, Aa4v, *RejPos* 117, 170v, *RejZwierz*, *KochMon*, *HistHel*, *MycPrz*, *Strum*, *ModrzBaz* 31, 94v, *SkarŻyw* 118, 334, *StryjKron* 16, 76, 355, *CzechEp* 254, *NiemObr* 43, *KochPhaen* 15, *KochPieś*, *PudlFr*, *KochProp*, *KochWr*, *PaprUp*, *ZawJeft* (2), *ActReg* 128, *KochCz* A4v, *LatHar*, *SarnStat* 196, 327, 472, 578, 581, 767, 955, 1176, *PowodPr*, *CiekPotr* 3, *SkarKazSej*, *KlonFlis* oraz *całe* znaczą **1.a.**

Oba a oraz o jasne (w tym w pierwszym a 2 r. błędne znakowanie).

inf mianować (83), mianowaci (1) *LibLeg*. ♦ *praes* 1 sg mianuję (19). ♦ 2 sg mianujesz (2). ♦ 3 sg mianuje (76). ♦ 1 pl mianuj(e)my (6). ♦ 2 pl mianujecie (2). ♦ 3 pl mianują (26) [w tym: -a (1)]. ♦ *praet* 1 sg m mianowałem, -m mianowałam (20). ♦ 2 sg m -ś mianowałeś (3). ♦ 3 sg m mianował (25). f mianowała (1). ♦ 1 pl m pers mianowali(s)my, -(s)my mianowali (2). ♦ 2 pl m pers -ście mianowali (3). ♦ 3 pl m pers mianowali (15). *subst* mianowały (1). ♦ *plusq* 3 sg m był mianował (1). ♦ 3 pl m pers beli mianowali (1) *PaprUp*. ♦ *fut* 1 sg m będę mianował (3). ♦ 3 sg m będzie mianował (2) *BielKron*, *SarnStat*, mianować będzie (1) *RejPos*. ♦ 3 pl m pers będą mianować (4) *SarnStat* (3), mianować będą (1) *RejPos*. ♦ *imp* 2 sg mianuj (1). ♦ *con* 1 sg m mianowałbych (1) *GórnDworz*, bym mianował (1) *ModrzBaz*. ♦ 2 sg m byś mianował (1). ♦ 3 sg m mianowałby, by mianował (6). ♦ 3 pl m pers by mianowali (4). ♦ *con praet* 3 pl m pers by byli mianowali (1). ♦ *impers* może być mianowano (2). ♦ [*praes* mianuje się cf **MIANOWAĆ SIĘ** *praes* 3 sg]. ♦ *praet* mianowano (8), mianowało się (1) *SarnStat* [cf też **MIANOWAĆ SIĘ** *praet* 3 sg n]; ~ -ano (4), -(a)no (4). ♦ *con* by mianowano (1). ♦ *part praes act* mianując (35). ♦ *praet act* mianowawszy (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Nada(wa)ć nazwę; nominare* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *appellare nomine, nomen alicuius nominare a. nuncupare* *Cn* [w tym: kogo, co (20)] (25) : *Mącz* 249c; *pierwizégo vczniá fwégo* [tj. *Adama*]/ *ták duchem fwym obdárzył: iż wíztyki rzeczy miánował/ ktore vózrał* *SienLek* 195; *Calep* 702b.

mianować kim, czym (7): oddzielił [Pan] światłość od ciemności/ á miánował światłość dniem/ á ciemność nocą *BielKron* 1, 373; [Iberowie] onę część Hispániey Iberią od siebie miánowali. *StryjKron* 16, 76; *CzechEp* 254; *PudłFr* 60; *ZawJeft* 32.

Z przytoczeniem nazwy w mianowniku (5): *HistAl* M6v; kłięgi wielkie śpisał o nich/ miánował ie táiemna Filozophia *BielKron* 46v, 16; [Giedrus] zbudował Zámek [...]/ który Giedroty od swego imienia miánował *StryjKron* 355; *CiekPotr* 3.

W połączeniu z nazwą języka etnicznego (1): To ziele grufzczyczka o którym powiadał [...], inaceiem ci go po polku mianować nie vmiał *FalZioł* I 114a.

Zwrot: »mianować [jakim a. czyim] przezwiskiem« [szyk zmienny] (2): Druzus Germánicus naprzod to miáło miánował swym przezwiskiem/ pothym ná wieczną pámięć wezwał Cefárłkim imieniem Cefár Auguſtá *BielKron* 287v; Których [gwiazd] ięlcze dotychmiał nikt nie rozráchował/ Ani wſzytkich przezwiskiem właściwym miánował *KochPhaen* 15.

Szereg: »mianować, (i) nazwać (a. wezwać)« [szyk 2 : 1] (3): *BielKron* 287v; Litwos [...] Litwę Litwą y Lotwę/ á Zaimo [...] brát iego Zamodźką albo Zmodźką/ Ziemie/ ktore fie im z wydźiału doſtály/ od swych imion miánowali y názwali. *StryjKron* 76; *KochProp* 12.

a. pf Uroczyście nadać komuś imię według obowiązującego obyczaju (6) :

Z przytoczeniem imienia w mianowniku (2): Oni mu poſtrzygli dzieię y miánowali Semowit według obyczáia *BielKron* 342v, 343v.

Zwroty: »mianować dzieciátko« (2): Dáley/ gdy iuż przyſzło miánować dzyeciátko/ ſłuchay co mowią ty powinowáte iego *RejPos* 297, 297.

»mianować imieniem [czyim]« (2): czemu nie miánuiełz dzyeciátká imieniem zwykłym przodkow á powinowátych twoich. *RejPos* 297, 296.

Szereg: »mianować i ochrcić« (1): gdi gwałtowna potrzeba ięł rozgrzeſzenia albo ochrcenia ze by dziecie miało vmrzec niſliby kapłan przyſzedł. Tedy ie leda kto moe [!] mianowac/ y ochrcyc *SeklKat* V v.

2. Używać pewnego wyrazu na określenie jakiegoś desygnatu [w tym: kogo, co (77)] (83) : Venethowye [...] dały dwa zamki Cessarzowi Manawaſzia et Anapolim. a trzeci zamczeczek mały [...] alye my go nyewmyano myanowaczy. *LibLeg* 9/52v; ponieważ y Liuius y Florus gdziekolwiek mowią o Cymbrach różno Niemcow miánuią *StryjKron* 31, 11; *Nomenclator*, nomina omnium de memoria subiicere potest – Ten ktori na pamieć [!] każdego może mianowac. *Calep* 702b, 305b.

mianować kim, czym (3): Dekretem też to mianowano być nie może, gdyż tu ani pozwu żaden nie miał ani przy, która się zaczynała, z której by dekret ten urość miał *Diar* 59, 59; Iozeph mnieyſzy L. ten miał dobre záchowanie s Ptolomeufem Ewergetem/ Arſefem go miánuie Euzebius. *BielKron* 118.

Z przytoczeniem nazwy w mianowniku (2): krolewná (Iozephus ią miánuie Támur) ſzłá nád brzeg rzeki *BielKron* 28; *KuczbKat* 250.

Zwrot: »mianować własnym imieniem, przezwiskiem« [szyk zmienny] (1 : 1): [Pan] nietylko lud ſwoy/ ále y gwiazdy niebieſkie chowa wliczbie ſwoiey á każdą włádnem przezwiskiem miánuie. *RejPs* 216; *SienLek* Vuu2.

a. O nazwie istniejącej w jakimś języku (= coś się tak nazywa); *nominare, nomen citare a. dicere a. edere, per nomen citare Cn* [w tym: kogo, co (17)] (18) : wiele innych wyśpow minął/ między którymi była Mántyniną (ták ią miánowali ci ktore miał s łobą Kolumbus w okręcie z wyśpu Hifzpany) *BielKron* 442, 7v; my przez niedbáłość nálfę/ wyźliłmy z tego ćwiczienia/ iż ledwo znamy á miánować vmiemy/ co z námi pod dáchem iest. *SienLek* 195; których [czterech wilgości] mądrzy łtarzy łátynowie niezániedbáli/ áby ich byli w ziemi łwoiéy niemieli miánować *SienLek* Vuu2, Vuu2, Vuu2v, Vuu3v; *BielSpr* 29v; iáko więc świerzby bywa/ krofty/ wrzody/ fiłtuły/ róże [...] y inłze wśyftki zwiérzchowné plugáftwá/ kthórych tu miánować/ ięzyk nálfz nieumié *Oczko* 13v.

mianować kim, czym (3): Ponieważ żełmy iuż rozmowę mieli o żołądku/ ielitach/ co wespół trzewámi miánuią *SienLek* 100v; *KochPhaen* 20; Czechá káždy Słowięńłki národ Czechem zowie: Polaká Láchem tylko łámá Ruś miánuie. *KochCz* Bv.

Z przytoczeniem nazwy w mianowniku (2): *Genicula*, [...] Koláńká wzblye álbo włáńnyey iáko półpólyće myánuyemy cewká. *Murm* 120; *KochPhaen* 9.

W połączeniu z nazwą języka etnicznego (1): Imioná y záchowanie Spráwiec łtárych v Grekow: [...] / których po Polłku miánować nie może iedno po Grecku. *BielSpr* 34v.

Zwrot: »swym imieniem mianować« (1): Iełt ielcze y drugi znák nád Skopem włożony/ [...] Deltoton łwym imięniém Grékowie miánuią *KochPhaen* 9.

Szereg: »zwać, (i) mianować« (2): *KochCz* Bv; ty mieyłcá w ktorych łię rodzimy/ oyczyną nálfą poniekad názwáne być mogą. Iákoż [...] y nálfz włáńny Polłki ięzyk (á podobno y inłze) ták ie zowiá y miánuią. *VotSzl* A4v.

α. *Służyć jako nazwa [kogo]* (2) : Imię mi ielł Chrześcijáńin/ á Kátholik przezwłko. Ono mię miánuie/ á to mię pokázuie. *WujNT* 444.

Fraza: »przezvisko mianuje« (1): iákoż rozmáitość ięzykow łwiát rozśzyrzyłá/ ták też rozmáite przezwłłká czártá miánowály. *BielKron* 8.

b. O indywidualnym określeniu, często: *tytułować kogoś jakoś, przezywać; appellare, compellare (nomine) Cn* [w tym: kogo, co (51)] (53) : *SienLek* Ttt4v; *RejAp* 51v; á w łtałości łercá łwego iuż łzedł do Pána łwego/ á ták iáko łam miánować raczy/ do wdzyęcznego przyiacielá łwego. *RejPos* Ooo4v, 76v, 110, 217v, 231v, 239, 263v, 341.

mianować za kogo (1): pošłalismy zposrodka siebie pewne Posły [...] do P. Pękosłáwskiego iakie Poselstwo od Arcyxiążęcia Ie^{go} M ma donas, ato dlatego abysmy od niego wiedziec mogli, iesli Arcyxiążę zakrola Polskiego mianuie zebysmy dignitatem etauthoritatem Electa naszego, y existimatiey naszej przestrzegali *ActReg* 49.

mianować kim, czym (31): Balaam poganłky prorok tak maryá prześzwał gdy rzek uynydzye gwyazda [...] Oto yá tu myanuye gwyazdą *PatKaz* III 126; *TarDuch* B2; *GliczKsiąż* B6; *LubPs* Z3v; *RejWiz* 33; wydał [*Henrykus*] kłiążki nieućciwe przeciw Kúrrierłtowi Sáłkiemu/ miánuiąc go w nich Odłzczepięńcem/ Káinem/ dziwem morłkim/ Ezopem etc. *BielKron* 218v, 139, 243v, 457v; *OrzQuin* I4v [2 r.]; *SienLek* Ttt4v; *RejAp* 17; *RejPos* 150, 158v, 238v, 267, [323], 345; *HistHel* D; *CzechRozm* 51v; *ModrzBaz* 18v; *Oczko* 4; *KochPs* 69; *CzechEp* 238; *NiemObr* 112; Ale kiedy mię

fwym miłym miánuiefz/ Podobno dawnym zwyczáiom folguiefz. *KochFr* 11; *WerKaz* 289; *ArtKanc* K9v; *ActReg* 49; *SiebRozmyśl* I.

Z przytoczeniem określenia w mianowniku (1): ácz przedię będą przełożonymi nád kroleřtwy fwemi/ ále włáfnie ie może miánować iákoby krolowie gdyż fie poddádzą pod pořlufzeńtstwo beřtiefy tey. *RejAp* 144v.

cum inf „być” [kim, czym] (9): A iákoż go [Krystusa] thedy Dawid w duchu miánuie być Pánem řwoim [vocat eum Dominum]/ mowiąc: Rzekł Pan Pánu memu *Leop Matth* 22/43; *RejAp* 51v; Pátrzayże/ thoć iuż tu iáwnie Prorok powieda/ co to miáło być zá dziecię/ A zwlářczá iż go miánuie być Bogiem/ kthorego kroleřtwá koniec nigdy nie ma być. *RejPos* 16, 213, 229v, 235, 262, 318, Ooo4.

W charakterystycznych połączeniach: mianować aniołem (bożym) (2), barankiem, bogiem (2), dziedzicem, dziwem, Ezopem, gwiazdą (2), jeziorem, Kainem, kapłanem, Kościołem, krolem (3), kroleřtwem, krześcijaninem, mężem, odszczepieńcem, panem (2), panią, przybytkiem swym, swym miłym, syn(aczki)em (4), wyzwoleńcem z niewolej, złořnikiem; często(kroć) mianować (2), zawnždy.

Zwrot: »[jakim] przewiskiem mianować« (1): O nędzniku nędzny [...]/ kthory [...] řtárařz fie o vpadek iego [= niewinnego]/ iż cie Pan zowie řynem czárownym/ řynem cudzołożnym/ omyłnikiem á łgarzem [...]. A thuby fie mógł rozmyřlić/ w iákiefy łářce táki ieřt v Páná thego/ kogo řobie on tak wdzyęcznemi przewiřki miánować á przeżywać raczy. *RejPos* [323].

Szeregi: »mianować a opowiadać« (1): Ktorego Ezáiařz y ini Proroczy w piřmiech řwiętych řwoich baránkiem onym niewinnym/ [...] zawnždy miánowali á opowiadáli. *RejPos* 158v.

»zwać (a. nazywać, a. przeżywać), (a) mianować« [szyk 4 : 3] (7): Alexánder zawnždy řye rořkázował řynem Iowiřřowem zwáć á myánować *GliczKsiąż* B6; *RejPos* 235, 262, 263, [323]; V řtárych ludźi to bywáło/ iż ilekroć ktorego Krolá Krolem miánowano/ tyle rázow go teź zá rázem y řtrożem ludu ábo Pářtyrzem názywano *ModrzBaz* 18v; *CzechEp* 238.

3. Wymawiać jakieř słowo, zwlářcza nazwę [w tym: kogo, co (29)] (32) : *BielKron* 465v; *GrzegRóżn* N2; *SkarŻyw* 91; *Calep* [693]b; *LatHar* 238; Bo táka ieřt iednoć perřon Bořkich/ że gdy miánuią iednę/ druga fię w niey rozumie *WujNT* 582; gdy Cherubinowie wołaią trzykroć miánuiąc/ řwięty/ řwięty Pan zařtěpow. dáiąc znáć o trzech w iednym bořtwie. *SkarKaz* 274b.

Zwrot: »mianować imię« [w tym: czyje (5)] [szyk zmienny] (6): *GrzegRóżn* E3v; *RejPos* 3, 117; *KuczbKat* 15; A báczyc to y řam z nářzego ięzyká mořeřz/ iż to inřza rzecz ieřt/ mowić ták: ten fie názywa imieniem Chřiřtuřowym: á mowić/ ten wzywa imienia Chřiřtuřowe^{go}: tákże ten miánuie imię Chřiřtuřowe. *CzechRozm* 197; IMię twé/ páni/ które rad miánuię/ Naydźiefz w mych rymięch częřto nápiřané. *KochFr* 38.

a. Wzywać kogoř prořząc o coř (zwlářcza w modlitwie); calare, indigitare *Calep* [w tym: kogo, co (10)] (12) : *RejKup* z8v; *BielKron* 467; gdy vřrzyřz człowieká ktory řřpomina řwięte imię iego/ ktory woła o řřpomozienie miánuiąc řwięte Bořtwo iego/ nie opuřzczay go prořno z domu řwoiego *RejPos* 113; *CzechEp* 86; (nagł) Nagro: Hánnie Spinkow: od mężá. (–) IEřli człowiek po řmierci řłyřzy/ álbo czuie/ Hánno/ o Hánno moiá/ twóy cię mąż miánuie. *KochFr* 125; *Calep* 153a, 527a.

Z przytoczeniem imienia w mianowniku (1): Gdyż ftyfzyfz iż tego imienia świętego nikt wymowić nie może/ oprócz Duchá s. A iákož fie go mařz wftydác? iákož go nie mařz w łobie nořić? á nie tylko ie miánować Iezus Iezus/ gdyž cie łam vpominác raczy: iż nie káždy moy ieřt wierny/ [...] kto tylko woła zá mná Pánie Pánie *RejPos* 285v.

Zwrot: »mianować imię [czyje]« [szyk zmienny] (4): *CzechRozm* 197v, 198v; [święty młodzienc] w łercu ná Chryřtuřowę pomoc záwoławřzy/ y vřty imię iego S. miánowawřzy/ łkoczył do ognia w kominie goráiącego: y porwawřzy głownią/ ná onę nierządnicę zgniewem vderzył *SkarŻyw* 201; Niech odstápi od nieřprawiedliwořci wfzelki ktory miánuie imię Páńłkie [qui nominat nomen Domini]. *WujNT* 2.Tim 2/19.

b. *Zwracać się do kogoř, używając jego imienia i (lub) nazwiska [kogo] (7)* : gdy przyřřła tego to Stárořty ákcia/ záwołał Woźny. Sláchetny pánie (y miánował go) řtawaj do práwá *GórnDworz* Q5; (*nagł*) Do tego/ ktorego imienia nie wiem/ ofoby nie znam/ nieprziácielá mego. (–) A Ty ktorego cię ia nie vmiem miánować *CzahTr* K2v.

Zwrot: »mianować imieni(e)m (własnym a. swoim), przezwiskiem« [w tym: imieniem i przezwiskiem (1)] [szyk zmienny] (4 : 1): Potym obrociřwřzy řye od przyřřęźnika młodřzego miánuiąc go imieniem włáfnym rzecze: Pánie. N. *GroicPorz* i2v, nv; [Mitrydates] takiey pámięci był/ iż káždego Rotmiřřzá pámiętał miánować imieniem řwoim w wořřku *BielKron* 130; *SkarŻyw* 118.

Szereg: »wołać i mianować« (2): *SkarŻyw* 118; áby Piřarř/ ktory řpráwy piřze/ [...] nie ináczęř/ iedno wedle porzádku pozwów práwuiaćy [lege: prawuiaćy] fie przez Woźnégo řtron wołał/ y miánował [pronunciabit seu nominabit *JanStat* 490] *SarnStat* 784.

4. *Pod(aw)ać coř do wiadomořci, (po)informować o czymř, zwykle podając imię, nazwisko, nazwę [w tym: kogo, co (192)] (185)* : wiele ich poginęło/ ták iáko ie tu Apořtoł pod liczbá řiedmi tyřięcy miánuie. *RejAp* 95; *RejPos* 200v.

W zdania dopełnieniowym (1): Y dla tego to Pan ták miánować raczy/ iż wielka thám wieczęřza ieřt nam wfřytkim zgotowána *RejPos* 159.

a. *Wyjawi(a)ć, wskaz(yw)ać wyraźnie o kogo albo o co chodzi, poda(wa)ć szczegóły, wzmiankować, nie zatajać (zataić) czyjegóř imienia (z przeczeniem = pomijać milczeniem) [w tym: kogo, co (95)] (101)* : *RejPs* 75v; *RejRozm* 402; *Diar* 58 [2 r.]; *RejWiz* 77v; *OrzList* i2v; GAdáli łobie řiedzac/ co ieřt nařmięřzego/ Miánowáli Miedźwiedziá/ drudzy Lwá řrogiego. *RejFig* Dd3v; *RejŻwierz* 64; Kthemu wiele ieřzcze thákich rzeczy przewořřili kthore miánować źle. *BielKron* 398v, 119, 132v, 336v, 406; *OrzQuin* D3v; *Prot* B2v; *SarnUzn* D4v; A pewnego czářu nigdy miánować nie raczył. *RejAp* 104; Powieđał thež niedawno ieden křiařdz przed dwiemá/ [...] iáko fie kthoř (ofoby nie miánował) przed nim w te řłowá řpowieđał. *GórnDworz* Q3v, Q4v, R, Aa4v, Cc8v; *GrzepGeom* Bv; pánie ony řwięte řřużyły mu á opátrowály potreby iego/ miedzy ktořmi zwlářciwie miánuie Mářią Mágdálenę *RejPos* [308]v, 12v, 147, 147v, 253v, 298v, 300; *KuczbKat* 370; *WujJudConf* 187v, 189; *MycPrz* I B4v; A tež Mátheuř nie miánuie Proroká řadnego/ ále tylko powieđa/ iż to w Prorocęch było *CzechRozm* 144v, A7, 19, 114, 125v *marg*, 150v [2 r.], *v; Trzymałem řię tež oney vřtáwy/ ábyř řřofuiąc wyřřętki nikogo niemiánował *ModrzBaz* 2, 31, 46; *SkarŻyw* 88, [282]; tu ofobno miánuie Cymbrow/ á ofobno Niemcow. *StryjKron* 26 *marg*, 121, 130, 457; *CzechEp* 6, 94 [4 r.], 128, 136, 267, 296; *NiemObr* 43;

GórnRozm Cv; *ActReg* 21; *KochCz* A4v; *SarnStat* 1304; Przetoż piśmo S. rzadko miánuiąc ośobne Bálwany/ pośpolicie zowie Bogámi obcemi/ opufzczenie iedney prawdziwey religiey *PowodPr* 28, 23; *CiekPotr* 85; *CzahTr* H2; *KlonWor* **2.

mianować komu (1): Y s tym coś mi miánował s towarzysztwem wdzyęcznym/ Vżywiefz tych rośkofzy iuż ták czáfem wiecznym. *RejWiz* 74.

mianować przed kim, przed czym (2): A co fie tycze quęftiy dziedzicznych/ y innych iákichkolwiek / któreby pozwáni przed nálfym łádem miánowali *SarnStat* 61, 1151.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: zaimek względy (2), aby (1), iż (1)] (4): *Diar* 57; *RejAp* 51v; Ale fie pewnie znaczy iż mułiálá być thá Mária Mágdáléná: gdyż iá wnet potym miánuie/ iż mu flúżyłá *RejPos* [308]v, [308].

W charakterystycznym połączeniu: nikogo nie mianować (8).

Zwroty: »imieniem (swym), własnym przezwiskiem mianować« (2 : 1): Przetho thefz Duch Święty/ w piśmie Świętym/ zwolenniki Páná Kryřtuśowe/ włáfnym przezwiskiem miánuie ktorých fluchác mamy. *KrowObr* 3v; *BielKron* 168v; *RejPos* [308]v.

»jawnie, jasnie, wyraźnie mianować« (2 : 1 : 1): *KrowObr* 222v; *RejAp* 51v; Ná powodowá ftronę należy/ fprawę/ ktorá przeciwko pozwánemu idzie/ iásnie miánować [*nomen diserte exponere*] *ModrzBaz* 94v; *WujNT* 838.

a. *W komentarzu odautorskim wskazującym na (bliższą lub ogólnikową) lokalizację w określonym tekście* (19) :

mianować kogo, co (14): Y wiele inych rzeczy ktore piśmo w III kfięgach Moizeřzowych miánuie. *BielKron* 37v; Sylweřter ktoregom pirwey miánował/ podwiódł Papieřá ná Luterá *BielKron* 193v; Po iego śmierci/ Lechá Dukáginus/ kthoregom częřtho miánował/ wołáł głósem przed wřzytkimi *BielKron* 258, 54, 203, 217, 218, 264v, 402, 416; *RejZwierc* 141v; *ModrzBaz* 4v; *KochFr* 24; *CzahTr* G2v.

W charakterystycznych połączeniach: często mianować, już, niedawno, pi(e)rwej (4), *na początku, przed tym* (2), *(mało) wyż(szej)* (5); *w księgach (ksiązkach) mianować* (2), *w świętym piśmie; pismo mianuje*.

Fraza [jako zdanie wtrącone]: »jakom mianował; jako się wyższej mianowało« (4; 1): *BielKron* 204v, 206, 211v, 232; Dla porządku lepfzého konie Podwodné w tych iáko fie wysřzýy miánowało/ záfwdy gotowé byđz máią *SarnStat* 973.

b. *Wyliczać, wyszczególniać, wymieniać jedn(eg)o po drugim* [w tym: *kogo, co* (28)] (29) : Kađdą tam [w liřcie] rzecz mianowáno Czo zač ma bycz wřłkrzinką dano *RejKup* t7v; *KromRozm I* F3, Lv; *RejFig* Aa2; potym vczyni rzecz ku Pořłowi w thy flowá: Wieliki Kniáz Mořkiewřki/ wřzey Ruři Pan (miánuie co przednieyřze Kfięřtwá) rořkazał nam iefť/ [...] ábyřmy cie prředeń przyprowadřili *BielKron* 434v, 59v, 139, 402v; *Mqcz* 180c; *GórnDworz* M2v; *KochMon* 27; *SkarJedn* 65, 263; *Skarřyw* 193; Owo zgołá miánuią Kroniki naypierwřze herřty/ nieiákiego iákubá Melřtyńřkiego woytá z miáľtá Brzeřziny/ Piotrá Zatorřkiego [...] y drugich im we wřzyřtkim łotrořtwie rownych *WerGořc* 215; *ActReg* 72; Tu (powiáda) między infřzemi narody Aláni/ y Abázgi mieřřzáią/ y Cekki/ y Hunni [...]. Z tych flów móglby fię kto podobno domyřłáć/ że Czechowie nářzy od támtých

Cekków idą: zwłasczá/ że té włytyki narody/ które on tu ná tym mieýfcu miánuie/ przyzły potym do Europy *KochCz* B2; *WujNT* 51, 669; *SkarKaz* 274a, 634b; *CiekPotr* 12; *CzahTr* Hv; *KlonFlis* F3v.

W połączeniu z określeniem języka etnicznego [w tym: mianować w jakim (a. czym) języku (2), po jakim (1)] (3): których Ziół/ vczynilem porządny Vkázacz/ miánuiąc ié po Polku/ po Lácii y po Niemiecku *SienLek* a4v, 195 [2 r.].

Zwroty: »mianować imienie« (1): yłch wydzyely thich volochow poranyonich y pobythich yako on vthe^m lyłcze myanował ych ymyenye *LibLeg* 11/157.

»mianowicie mianować« (1): Iákoż ie [rogi bestyje] też niektorzy miánowicie y liczą y miánuią: A infzy wedle zwyczáiu pífmá ś. pewną liczbę zá nie pewną kłádą. *CzechEp* 371.

Szereg: »liczyć i mianować« (1): *CzechEp* 371 cf »mianowicie mianować«.

c. Orzekać coś o kimś albo o czymś, uważać za kogoś lub za coś; przypisywać coś komuś, twierdzić, że ktoś jest jakiś, kimś [kogo, co] (22) :

mianować jaki (1): Kryłow mianował warownieyszy niz Sandomierz *ActReg* 127.

mianować kim, czym (4): *BielKron* 127v; *GrzegRóżn* B4; Kto tę [cnotę] ma/ tego dobrym człowiekiem miánuią *KochDz* 104; ktore [państwa] cię/ o łáskę/ nie prołzą/ Owłzem/ fwą włáfną włádzą/ ták wynofzą/ Ze wólki łkutek/ fwą mocą miánuią *GrabowSet* V.

mianować jakim (3): *RejPos* 194; *SkarJedn* 142; Przedsięš vznakcą nie iest łpráwiedliwym: Miánuiąc łczęšćie twoie nie życzliwym. *ZawJeft* 25.

cum inf „być” [w tym: kim, czym (5), „kogo” (1), jakiego (1), jakim (1)] (11): y o tym zebifczie sie tesz dowiedziely ktorą zemie myanuya za rzeką Turlą kv woyewodztw Valaskiemv bicz *LibLeg* 11/21; *RejAp* 51v [2 r.], 111v; A potym ich łpythał Pan Iezus: A wy kogo mie być miánuiecie? Odpowiedztał mu Symon Piotr/ mowiąc: My wiemy żeš thy iest on Krifthus łyn Bogá żywego. *RejPos* 299v, 13 [2 r.], 164v, 293, 299v; [k]iedy kto dołtępuie tego co miłuię/ łzczęšliwym go być šwiat miánuie. *WysKaz* 7.

Ze zdaniem dopełnieniowym (3): Mianuie też pierwłze Cefárze niektore/ iż złe záchowanie mieli z moimi zakonniki pierwłzymi *BielKron* 232; *RejAp* 77v, 83v.

d. Poda(wa)ć swoje postulaty, żądania, propozycje itp., mające znaczenie w sprawach spornych lub obustronnych uzgodnieniach; wskaz(yw)ać osoby lub argumenty, które mogłyby świadczyć na korzyść podającego (24) : *MetrKor* 40/817; *BielŻyw* 116; Tym wszem krajom obrona się nie odprawi tym podatkiem, ktoryście WM mianowali, sztyrma groszoma *Diar* 63, 41 [2 r.]; *GroicPorz* ee; ktorego [przywileju] iefliby nie było w kłięgách/ táki támże v łádu ma miánować 18 šwiádkow [...]/ z ktorych ten to co nágánił ma obráć łżešći *UstPraw* H2v; *BielKron* 126v; *RejPos* 124; *Strum* E2v; *ZawJeft* 27; *SarnStat* 327, 472, 562, 578 [2 r.], 767 (10).

cum inf (1): ktore łobie łkárby Grekowie miánuią wzyąć z Heleną/ ty im będą wrocony *BielKron* 57.

α. praw. Wskazać kogoś jako współwinnego w celu uwolnienia się od odpowiedzialności; nominare *JanStat* [kogo] (2) : bo ci/ którzy mieli popiéráć ná główniká/ [...] zmyšloną ofobę ná zmwie miánowáli: ábo w procešie łádowym ták folgowáli/ że głównicy win práwem opiáných vchodźili. *SarnStat* 612, 580.

e. *Sławić, chwalić* [kogo, co] (6) : *RejZwierz* A4; [Łaski] śprowował poselsstwo od Ferdynanda prześpiczną rzeczą miánuiąc często możność Cefarza Krześciańskiego *BielKron* 311v; *GrzegRóżn* [N3].

mianować czym (1): dopuść łye miánować rymy niegodnemi. *KochPhaen* 5.

mianować w kim (1): IM pilniey pátrzę/ w świat y iego strony/ Szlachetny PIETRZE/ á im się dziwiuję: Tym bárziesy prágne/ byś od wżech był czczony. [...] W tobie/ iák w gniazdzie/ vczynność miánuię. *GrabowSet* Y.

Zwrot: »[czyje] imię mianować« (1): Tobie ia wdzięczné ferce będę ofiarował/ Y twé z wielką czcią imię miánował. *KochPs* 176.

5. *Mocą swej władzy ustanowić (ustanawiać), rozkaz(yw)ać* (31) :

mianować co (5): *LibLeg* 11/82v; Miał to [król] na dobrej pámięci, iż był sejmu posłedniejszego mianował czas na ś. Bartłomiej *Diar* 22, 77; *RejPos* 170v; Ták posłufzni/ że co wodz háłłem śwym miánuię/ Nátychmiałt hufiec z chęcią każdy wśługuie. *KmitaSpit* Bv.

Szereg: »mianować a postanowić« (1): Pátrzayże pilno/ który naypirwży artykuł ten święty á miłościwy Pan tego to zakonu swego á tego kłaźtoru swego miánować á poštánowić raczył. *RejPos* 170v.

W przen [co] (1) : *Lachejis* ná krężel náwijałz/ Hydrą iádowitą powijałz. Kądział wiekomierną śwym śiołtrom gotuiąc/ Ku oprzędzeniu rok závity miánuiąc. *KlonŻal* C4v.

a. *Wyznaczyć (wyznaczać) kogoś do (s)pełnienia jakiejś funkcji, powoł(yw)ać na jakieś stanowisko; nominationem facere Mącz; nominare JanStat; declarare, pronuntiare, renuntiare Cn* (25) :

mianować kogo (10): *SkarŻyw* 334; Ten królem będzie/ kogo Bóg miánuię *KochPieś* 40 [*idem*] *KochWr* 16; *SkarKazSej* 682a. *Cf mianować kogo dokąd, za kogo, na co.*

mianować kogo na co (3): *RejZwierz* 2; *Facere nominationem, Miánować kogo ná yáki vrząd álbo dośtoyność. Mącz* 249c; *SarnStat* 955.

mianować kogo za kogo (1): *SarnStat* 1072 *cf* »mianować i wybierać«.

mianować kogo dokąd [= na posła dokąd] (2): Mianowalismy doAngliey ydoDaniey [...] Pana Bieczkiego brata *ActReg* 128; *SarnStat* 414.

mianować kogo [= na kogo] (14): *ComCrac* 15; *Diar* 90; Naprzod kiedy Biskupá miánuięcie y poświęćć maćie/ tedy kielká Biskupow przyśięgłych Papieżowi przy namniey dwu do tego poświęććania wzywáćie. *KrowObr* 127; *GórnDworz* O6v; *SkarJedn* 339; *PaprUp* F2v; Król nie ma fuccellforá ná królestwo miánować zá zywoťá swégo. *SarnStat* 18, 15, 19, 196, 444, 581; *SkarKaz* 610a, 611b.

W połączeniach szeregowych (6): *Diar* 90; zá przyśtoyną się nam rzecz zdáło Kollegium miánować/ obráć/ poštánowić/ záládzić/ ordynować/ y erigować [*nominandum, eligendum, constituendum, ponendum, ordinandum et erigendum JanStat* 216] *SarnStat* 196, 15, 19, 955; *SkarKaz* 611b.

W charakterystycznych połączeniach: biskupa mianować (2), na dostojność, duchowne, kolleijum, kommissarze, krolow, patryjarchę, poborce, prowizory, sukcessora (3), za świadki, na urząd, urzędniki.

Szeregi: »mianować i dać« (1): a ivz teraz Commiffarze mianovacz y dacz chcemy. *ComCrac* 15. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»mianować, obrać (*a.* i wybierać)« [szyk 1 : 1] (2): *Paprup* F2v; Henryk Forothdánfkięgo/ Ráyce z wyszýy nápiánými iáko z Biłkupem/ Komendorem/ y Ianem/ zá świádki/ [...] miánuiemy y wybiéramy [*nominandos et eligendos JanStat* 848] *SarnStat* 1072. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»sadzić i mianować« (1): Gdzież im [*ewangelikom*] mieyfce w tym ćiele Rzeczypołpolitey y krolestwá tego daćie? [...] Ieřli miedzy Senatory: á kto ich tám fádził/ y miánował? *SkarKazSej* 682a.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (5) : Iterum ac iterum nominavi, Powtore y potrzećie miánowałem. *Mącz* 175d, 249c; *Calep* 83a, 702b, 709b.

Synonimy: **1.**, **2.** *krzcić, nazwać, nazywać, okrzcić, zwać*; **3.a.**, **b.** *wołać, zawołać*; **4.b.** *liczyć, wyliczać*; **d.a.** *przypowiadać się*; **5.** *naznaczać, postanowić*; **a.** *nominować, obrać, wybrać*.

Formacje współrdzenne cf MIENIĆ.

Cf MIANOWANIE, MIANOWANY, MIANUJĄCY

ZCh